

Cauza C-755/22**Cerere de decizie preliminară****Data depunerii:**

13 decembrie 2022

Instanța de trimitere:

Okresní soud Praha-západ (Republica Cehă)

Data deciziei de trimitere:

1 august 2022

Reclamantă:

Nárokuj s.r.o.

Pârâtă:

EC Financial Services, a.s.

[omissis]

ORDONANȚĂ

Okresní soud Praha-západ (Tribunalul Districtual Praga-vest, Republica Cehă)
[omissis] în litigiul între

reclamanta: **Nárokuj s.r.o.**, [omissis] cu sediul în [omissis]
Veselí nad Moravou [omissis]

și pârâta: **EC Financial Services, a.s.**, [omissis] cu sediul în [omissis]
Dolní Břežany [omissis]

privind plata sumei de 35 000 CZK și a cheltuielilor aferente**a hotărât următoarele:**

[omissis] [Procedura principală]

În temeiul articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene Okresní soud Praha-západ (Tribunalul Districtual Praga-vest) solicită Curții de Justiție a Uniunii Europene să răspundă la următoarele întrebări preliminare:

Scopul Directivei 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului este acela de a sancționa un creditor pentru faptul că nu a evaluat temeinic bonitatea consumatorului, chiar și atunci când consumatorul a rambursat integral creditul și nu a formulat nicio obiecție pe parcursul perioadei de rambursare?

M o t i v a r e :

I. Obiectul litigiului și situația de fapte relevante

- 1 Obiectul litigiului este reprezentat de problema îmbogățirii fără justă cauză cu suma de 35 000 CZK, cu dobânda legală de întârziere la o rată de 8,5 % pe an pentru perioada cuprinsă între 23 septembrie 2021 și data plății. Reclamanta a dobândit creanța de la un consumator care a încheiat un contract de credit de consum cu JET Money s.r.o. în valoare de 50 000 CZK. Înainte de încheierea contractului, consumatorul a prezentat cartea sa de identitate și permisul de conducere, adeverințele de salariu care confirmau nivelul remunerației sale pentru o perioadă de trei luni premergătoare încheierii contractului de credit, dovezi ale sumelor plătite pentru utilitățile aferente utilizării apartamentului, televizor și internet, tot pentru o perioadă de trei luni premergătoare încheierii contractului de credit, precum și o declarație de participare la cheltuielile comune ale gospodăriei; în plus, în cererea de credit, acesta a indicat că nu avea alte datorii anterioare, era necăsătorit și locuia în gospodărie comună cu bunica sa. Ulterior, consumatorul a rambursat împrumutul cu cheltuielile aferente, iar suma rambursată a fost de 85 000 CZK. Suma de 35 000 CZK solicitată în cererea de chemare în judecată reprezintă diferența dintre valoarea principală a împrumutului și suma rambursată. În ceea ce privește schimbarea creditorului, aceasta a avut loc la 28 septembrie 2018, ca urmare a transferului unei părți a societății către actuala părâtă.
- 2 Nu se contestă între părți faptul că a fost încheiat un contract de credit sau cu privire la suma plătită de consumator. În ceea ce privește faptele, situația este, în esență, necontestată.
- 3 Părțile nu sunt de acord cu privire la evaluarea juridică. Potrivit reclamantei, creditorul nu și-a respectat obligațiile deoarece nu a evaluat suficient de bine bonitatea consumatorului, ceea ce a dus la nulitatea contractului. Evaluarea bonității nu a fost efectuată cu diligența necesară pentru un profesionist, deoarece creditorul, de exemplu, nu a verificat în mod temeinic nivelul real al cheltuielilor. În opinia reclamantei, este logic că consumatorul nu putea invoca nulitatea contractului în condițiile în care nu a beneficiat de consultanță juridică din partea unui avocat. Pe de altă parte, părâta arată că bonitatea a fost evaluată în mod suficient. În opinia sa, nu se mai aplică nici măcar protecția consumatorului, deoarece creanța în cauză nu mai aparține consumatorului, ci unei societăți comerciale.

- 4 Instanța a informat părțile că ia în considerare posibilitatea de a adresa întrebarea menționată anterior Curții de Justiție a Uniunii Europene, deoarece o consideră esențială pentru soluționarea litigiului. Reclamanta a obiectat la adresarea întrebării preliminare deoarece susține că, așa cum reiese din hotărârea Městský soud v Praze (Tribunalul Municipal din Praga, Republica Cehă) din 5 ianuarie 2022 [omissis], din care rezultă că protecția consumatorului are o funcție de prevenire și o funcție de apărare a ordinii publice, jurisprudența națională a rezolvat deja această problemă. Reclamanta a făcut, de asemenea, referire la hotărârea Krajský soud v Praze (Curtea Regională din Praga, Republica Cehă) din 9 ianuarie 2020, [omissis], potrivit căreia evaluarea bonității protejează consumatorii de împrumuturile riscante și de creșterea gradului de îndatorare a gospodăriilor; această funcție nu își pierde importanța nici măcar pentru împrumuturile care au fost rambursate. Într-adevăr, consecințele contractării unui împrumut riscant pot deveni evidente abia după un anumit timp.
- 5 Pârâta a fost de acord cu adresarea unei întrebări preliminare fără alte motivări.

II. Dispozițiile aplicabile ale dreptului Uniunii

- 6 În conformitate cu considerentele (26)-(28) ale Directivei 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului:
- *Statele membre ar trebui să ia măsurile corespunzătoare pentru a promova practici responsabile pe parcursul tuturor etapelor relației de creditare, luând în considerare trăsăturile specifice ale pieței lor de credit. Aceste măsuri pot cuprinde, de exemplu, furnizarea de informații pentru consumatori și educarea acestora, inclusiv avertismente cu privire la riscurile asociate nerambursării și îndatorării excesive. Este important ca, în special pe piața de credit, care este în curs de extindere, creditorii să nu se lanseze într-un proces iresponsabil de acordare de împrumuturi sau să acorde credite fără evaluarea prealabilă a bonității, iar statele membre ar trebui să efectueze supravegherea necesară evitării unor astfel de conduite și să stabilească modalitățile necesare pentru sancționarea creditorilor în cazul în care aceștia se comportă astfel. Fără a aduce atingere dispozițiilor privind riscul de credit din Directiva 2006/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit, creditorii ar trebui să aibă răspunderea de a verifica individual bonitatea consumatorului. În acest scop, acestora ar trebui să li se permită folosirea informațiilor furnizate de către consumator nu numai pe durata întocmirii documentației de credit, dar și pe parcursul unui raport comercial de lungă durată cu respectivul consumator. Autoritățile statelor membre ar putea, de asemenea, să ofere creditorilor instrucțiuni și orientări corespunzătoare. Totodată, consumatorii ar trebui să acționeze cu prudență și să își respecte obligațiile contractuale.*
  - *În ciuda informațiilor precontractuale care trebuie furnizate, consumatorul poate să aibă nevoie de asistență suplimentară pentru a decide care este contractul de*

credit, din gama de produse propusă, care se potrivește cel mai bine nevoilor și situației sale financiare. Prin urmare, statele membre ar trebui să se asigure că creditorii acordă o astfel de asistență cu privire la produsele pe care le oferă consumatorilor. Dacă este necesar, informațiile precontractuale relevante, precum și caracteristicile esențiale ale produselor propuse ar trebui explicate consumatorului într-o manieră personalizată, astfel încât consumatorul să poată înțelege efectele pe care acestea le pot avea asupra situației sale economice. Dacă este necesar, această responsabilitate de a acorda asistență consumatorului ar trebui să se aplice, de asemenea, intermediarilor de credit. Statele membre ar putea stabili în ce măsură și când ar trebui oferite astfel de explicații consumatorului, luând în considerare circumstanțele speciale ale situației în care se oferă creditul, nevoia de asistență a consumatorului și natura fiecărui produs de credit.

- *În vederea evaluării bonității unui consumator, creditorul ar trebui să consulte și bazele de date relevante; circumstanțele actuale și aspectele de natură juridică pot impune ca aceste consultări să varieze ca anvergură. Pentru a preveni orice denaturare a concurenței între creditori, acestora ar trebui să li se asigure accesul la bazele de date private sau publice privind consumatorii dintr-un stat membru în care creditorii respectivi nu își au sediul, în condiții nediscriminatorii în raport cu creditorii din respectivul stat membru.*
- 7 *În conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, statele membre se asigură că, înainte de încheierea unui contract de credit, creditorul evaluează, atunci când este cazul, bonitatea consumatorului pe baza unui volum suficient de informații obținute de la consumator și, dacă este necesar, pe baza consultării bazei de date relevante. Statele membre a căror legislație prevede obligația evaluării bonității consumatorilor de către creditori, pe baza consultării bazei de date relevante, pot menține această obligație.*
- 8 *În conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, în măsura în care prezenta directivă conține dispoziții armonizate, statele membre nu pot menține sau introduce în legislația lor națională dispoziții diferite față de cele stabilite în prezenta directivă..*
- 9 *În conformitate cu articolul 22 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului statele membre se asigură că consumatorii nu pot renunța la drepturile care le-au fost conferite prin dispozițiile de drept intern care transpun prezenta directivă sau corespund acesteia.*

- 10 În conformitate cu articolul 23 din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului, *statele membre stabilesc normele de sancționare aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în temeiul prezentei directive și întreprind toate măsurile necesare pentru a asigura că acestea sunt aplicate. Aceste sancțiuni trebuie să fie eficiente, proporționale și cu efect de descurajare.*

III. Legislația națională aplicabilă

- 11 În conformitate cu articolul 86 alineatul (1) din zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (Legea nr. 257/2016 privind creditele de consum), modificată, creditorul, înainte de a încheia un contract de credit de consum sau de a modifica o obligație care decurge dintr-un astfel de contract prin care se majorează în mod semnificativ valoarea totală a creditului de consum, evaluează bonitatea consumatorului pe baza informațiilor necesare, corecte, suficiente și adecvate obținute de la consumator și, dacă este necesar, dintr-o bază de date care permite evaluarea bonității consumatorului sau din alte surse. Creditorul acordă creditul de consum numai dacă în urma evaluării bonității consumatorului rezultă că nu există nicio îndoială rezonabilă cu privire la capacitatea acestuia de a rambursa creditul de consum.
- 12 În conformitate cu articolul 86 alineatul (2) din zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (Legea nr. 257/2016 privind creditele de consum), modificată, atunci când evaluează bonitatea consumatorului, creditorul evaluează în special capacitatea consumatorului de a plăti ratele periodice convenite pentru creditul de consum, pe baza unei comparații între veniturile și cheltuielile consumatorului și modul în care consumatorul și-a onorat *datoriile* anterioare. În acest sens, creditorul ia în considerare valoarea bunurilor în cazul în care din contractul de credit de consum reiese că creditul de consum urmează să fie mai degrabă înapoiat parțial sau integral din veniturile obținute din vânzarea bunurilor consumatorului decât din rambursări periodice, sau dacă situația financiară a consumatorului indică faptul că acesta va fi capabil să ramburseze creditul de consum indiferent de nivelul veniturilor sale.
- 13 În conformitate cu articolul 87 alineatul (1) din zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (Legea nr. 257/2016 privind creditele de consum), modificată, *în cazul în care un creditor acordă un credit de consum unui consumator cu încălcarea articolului 86 alineatul (1) a doua teză, contractul este nul. Instanța ia în considerare nulitatea chiar și în lipsa invocării unei excepții în acest sens. Consumatorul este obligat să ramburseze principalul creditului de consum în termenul care corespunde posibilităților sale.*
- 14 În conformitate cu articolul 2054 alineatul (1) din zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (Legea nr. 89/2012, codul civil) modificată, denumită în continuare „Codul civil ceh”, *plata dobânzilor este considerată ca o recunoaștere ca datorie a sumei pentru care sunt datorate dobânzile.*

- 15 *În conformitate cu articolul 2054 alineatul (2) din Codul civil ceh, în cazul în care debitorul își plătește parțial o creanță, această plată parțială are ca efect recunoașterea restului datoriei dacă, pe baza împrejurărilor, se poate prezuma că, plătind, debitorul a recunoscut și restul creanței.*
- 16 *În conformitate cu articolul 574 din Codul civil ceh, un act juridic trebuie să fie considerat mai degrabă valabil decât nul.*
- 17 *În conformitate cu articolul 580 alineatul (1) din Codul civil ceh, un act juridic care este contrar bunelor moravuri este nul, la fel ca și un act juridic care este contrar legii, dacă acest lucru este impus de natura și scopul legii.*

IV. Motivarea întrebării preliminare adresate

- 18 *În opinia instanței de trimitere, soluționarea cauzei impune să se verifice dacă scopul Directivei 2008/48/CE din 23 aprilie 2008 este acela de a sancționa un creditor pentru faptul că nu a evaluat temeinic bonitatea consumatorului, chiar și atunci când consumatorul a rambursat integral creditul și nu a formulat nicio obiecție pe parcursul perioadei de rambursare.*
- 19 *Deși unele instanțe naționale de apel sunt de părere că răspunsul la întrebarea de mai sus este afirmativ, instanța de trimitere este de părere că problema în discuție nu a fost încă soluționată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și că răspunsul la această întrebare poate fi întemeiat și pe o interpretare contrară, care își găsește temeiul în punerea în balanță a intereselor ambelor părți la contract și în luarea în considerare a faptului că și consumatorul poartă răspunderea pentru faptele sale.*
- 20 *De asemenea, instanța de trimitere ia în considerare principiul potrivit căruia numai Curtea de Justiție a Uniunii Europene poate da o interpretare obligatorie a dreptului Uniunii Europene, precum și principiul potrivit căruia o instanță națională, chiar și o instanță de prim grad de jurisdicție, are dreptul de a pune o întrebare pentru a obține o astfel de interpretare, și aceasta direct în temeiul articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (fostul articol 234 din Tratatul de instituire a Comunității Europene).*
- 21 *Din considerentele expunerii de motive a directivei [în special considerentele (26)-(28) citate mai sus] reiese că aceasta este menită să protejeze consumatorul împotriva împrumuturilor imprudente, care ar putea duce la incapacitatea de a rambursa aceste creanțe, ceea ce ar putea duce chiar la insolvabilitatea consumatorului.*
- 22 *Pe scurt: scopul articolului 8 din directivă este de a preveni situația în care consumatorul se poate confrunta cu dificultăți financiare în rambursarea creditului.*
- 23 *În cazul în care consumatorul rambursează integral datoria fără a ridica nicio obiecție în cursul perioadei de rambursare, nu se poate vorbi de existența efectelor dăunătoare de care îi protejează directiva.*

- 24 Obligația creditorului de a evalua solvabilitatea consumatorului nu reprezintă obiectivul principal al directivei, ci mijlocul prin care trebuie atins acest obiectiv.
- 25 Prin urmare, se pune întrebarea dacă scopul intrinsec al directivei este acela de a impune sancțiuni creditorului în cazurile în care acordarea creditului nu a avut efecte negative sau, alternativ, nu există niciun indiciu în sensul unor efecte negative (există doar o posibilitate ipotetică că, poate, consumatorul ar putea deveni insolubil în viitor; în prezenta speță, astfel de pretenții nu au fost invocate, cu atât mai puțin dovedite). În plus, creanța este în prezent revendicată de o societate comercială.
- 26 Dacă aplicarea sancțiunilor ar fi permisă și în cazul de față, și anume dacă un contract care a fost executat fără a se ridica nicio obiecție ar fi considerat nul, atunci ar trebui să se ia în considerare și situația altor consumatori, pentru care profesionistul a efectuat un test de bonitate în conformitate cu articolul 8 din directivă (evaluând în mod corespunzător activele și pasivele), dar acești consumatori nu și-au îndeplinit ulterior obligațiile care decurg din contract. În astfel de cazuri, nu se poate susține că temeiul pentru nevaliditatea contractului este încălcarea articolului 8 din directivă, iar consumatorii sunt răspunzători pentru întreaga obligație, inclusiv pentru cheltuielile aferente convenite, cu excepția cazului în care se stabilește un alt temei de nevaliditate a contractului de credit.
- 27 Instanța de trimitere vede în aceasta existența unei inegalități între consumatori, întrucât pentru acei consumatori care au executat contractul și în privința cărora nu s-au produs consecințele negative împotriva cărora directiva urmărește să asigure protecție, contractul va fi nul (numai din cauza neefectuării de către profesionist a unei proceduri complete), în timp ce pentru acei consumatori care au devenit insolubili, dar profesionistul a efectuat o evaluare completă a bonității în conformitate cu articolul 8 din directivă, nu se va constata nulitatea contractului pe baza încălcării acestei dispoziții.
- 28 Din acest motiv, instanța de trimitere este convinsă că bonitatea nu poate fi evaluată în mod izolat numai pe baza a ceea ce solicită profesionistul de la consumator, ci că trebuie să se țină seama și de modul în care s-a conturat efectiv întreaga relație contractuală în contextul scopului de protecție al directivei.
- 29 Potrivit instanței de trimitere, problema prezentată trebuie analizată și în lumina principiilor generale de drept care au modelat cultura juridică europeană de-a lungul mileniilor și care au avut o influență decisivă asupra apariției și dezvoltării dreptului contractual al fiecărui stat membru al Uniunii Europene. Este vorba, în primul rând, de buna credință și de securitatea juridică, care trebuie să fie în beneficiul ambelor părți la contract, fie că sunt profesioniști sau consumatori, întrucât respectarea acestor principii este direct legată de încrederea în lege.
- 30 În consecință, în cazul în care un creditor a încheiat cu un consumator un contract de credit, care a fost ulterior acordat de creditor și rambursat în mod corespunzător

de către consumator, creditorul poate avea încredere că, prin efectuarea plăților, consumatorul își achită datoria în temeiul contractului.

- 31 Chiar și un act juridic făcut în mod implicit (tacit) presupune existența bunei-credințe și a securității juridice a celeilalte părți. În dreptul ceh, această instituție se regăsește în articolul 2054 din Codul civil ceh, citat mai sus; aceasta este o instituție cunoscută de mult timp în dreptul ceh [în trecut era vorba de articolul 407 zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (Legea nr. 513/1991, Codul comercial), în vigoare de la 1 ianuarie 1992 până la 31 decembrie 2013, precum și articolul 97 zákon č. 141/1951 Sb., občanský zákoník (Legea nr. 141/1951, Codul civil) sau articolul 1497 zákon č. 946/1811 Sb., obecný zákoník občanský (ABGB) (Legea nr. 946/1811, Codul civil comun)].
- 32 Dispozițiile citate au atribuit semnificație actelor juridice implicite în sensul că se presupunea fie o prezumție de recunoaștere a unei obligații, fie că actul a dus la întreruperea termenelor de prescripție și de limitare. Cu alte cuvinte: acțiunile implicite au fost și sunt direct legate de încrederea față de cealaltă parte a raportului juridic, cu excepția cazului în care se poate aprecia, pe baza împrejurărilor, că autorul actului nu a avut intenția de a genera o astfel de încredere.
- 33 Principiul dreptului civil ceh este acela că actele juridice ar trebui să fie considerate valide și nu nevalide, deoarece părțile actului juridic privat au atât libertatea de a-și crea propriile raporturi juridice, cât și răspunderea pentru acestea; prin urmare, dreptul privat ar trebui să respecte importanța acestei libertăți și a acestei răspunderi în raport cu actul în cauză și să caute modalități de interpretare care să permită ca actul să fie menținut și nu subminat.
- 34 O sancțiune are sens dacă a existat o încălcare a unui interes protejat și dacă sancțiunea este necesară pentru a înlătura efectele încălcării, eventual pentru a descuraja autorul faptei de la un comportament necorespunzător în viitor. Nu are niciun sens să fie aplicată o sancțiune doar ca măsură preventivă, dacă nu s-au produs efecte dăunătoare; acest lucru nu este necesar și este contrar principiului libertății [relațiilor de drept privat].
- 35 Nu reiese clar din directivă dacă scopul acesteia este de a impune sancțiuni creditorului pentru nerespectarea unei anumite obligații, în cazul în care nu apare situația pentru care a fost de fapt adoptată directiva.
- 36 În acest sens, încep să apară în practică cazuri precum cel din prezenta speță (ulterior rambursării integrale a împrumutului, creditorul este obligat să ramburseze întreaga dobândă a creditului). Această chestiune nu a fost încă examinată la nivelul Uniunii și, în opinia instanței de trimitere, pentru a asigura o interpretare unitară, este necesar ca aceasta să fie analizată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

[omissis] [procedura națională]

Praga, 1 august 2022

[*omissis*]

DOCUMENT DELUCRU